СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 96. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 19-го травня 1943. — No. 96. Jersey City, N. J., Wednesday, May 19, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СТРАЙК У КОПАЛЬНЯХ ВУГЛЯ ВІДЛОЖЕНИЙ

ВАШИНҐТОН. — На телеграфічне жадання секретаря Внутрішних Справ Г. Л. Ікеса, Юнайтед Майн Воркерс оф Америка зарядила продовження 15-дневного страйкового „перемиря" до півночі 31. травня. Майнери будуть продовжувати працю під умовою, що новий договір праці буде обовязувати від 1. квітня ц. р. для копалень мягкого вугля й від 1. травня для копалень твердого вугля.

Заяву страйкового „перемиря" приняла до відома конференція власників копалень твердого вугля і майнерів, що відбувалася в Ню Йорку.

ЛУЇС КИДАЄ ВИЗОВ ЗЛУЧЕНИМ ДЕРЖАВАМ — КАЖЕ ВОЄННА РАДА ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Боротьба між Д. Луїсом, президентом Юнайтед Майн Воркерс оф Америка, і Краєвою Военною Радою Праці дійшло до великого напруження. В урядовій заяві цеї Ради кажеться, що Луїс своєю відмовою признати юрисдикцію Ради в справі за заплату майнерів „кинув визов суверенности Злучених Держав в часі війни і дає поміч і заохоту нашим ворогам".

Ні Луїс, ні інші урядники його орґанізації не явилися на переслухання Военної Ради Праці, над тим, як мають повести переговори щодо напрямку про умови праці в промислі мягкого вугля.

ВОЄННІ ВТРАТИ ЗБРОЙНИХ СИЛ АМЕРИКИ.

ВАШИНҐТОН. — На протязі 17. місяців боротьби, наші втрати в забитих, ранених та полонених перейшли 80,000 людей.

З цього припадає на фльотну службу 24,000, а решта це втрати армії. З загального числа забитих є 13 тисяч, ранених 17 тисяч, а пропавших або полонених 50 тисяч. Чотири тисячі ранених вже виздоровіли та вернулись до полевої служби.

ВИСТУП УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ НА ПАРАДІ „Я АМЕРИКАНЕЦЬ".

ФИЛАДЕЛФІЯ. — На параді „Я Американець", яка відбулася в неділю, 16 ц. м., виступив з рамени Центрального Українського Комітету хор під орудою п. С. Марусевича. Публика була захоплена співом та гарними національними строями хору та вивяла це густими оплесками.

І В СЕНАТІ ПІДНОСЯТЬ КЛИЧ: „БИЙ ЯПОНІЮ!"

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Чендлер зо стейту Кентакі підняв в сенаті домагання, аби Обєднані Держави тепер почали всіми силами війну проти Японії.

На думку цього сенатора, Японія захопила 300 міліонів людей і кольосальні ресурси. Як аліянти не переможуть Японії тепер, вони її неколи не переможуть.

ПЛЯНИ ПОВОЄННОЇ ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — На зборах орґанізації Американ Сосайетіс оф Пленінґ Офишелс" посадник Ля Ґвардія предложив програму федеральних публичних робіт, аби забезпечити край перед безробіттям. Проект домагається конґресової апропріяції 300 міліонів долярів, щоби вже тепер виробити усі потрібні пляни й дати субсидії стейтам, повітам і містам по війні.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ПРОТИ ДОМАГАНЬ РОСІЇ.

НЮ ЙОРК. — На дводневій конференції — представників Товариства Польських Видавців і Редакторів в Америці і Ґільди Польських ґазетярів в Америці рішено створити спільну раду для повної „духової мобілізації" польсько-американської преси в цілі: льояльної та вірної служби Злученим Державам та та оборони Польщі. В заяві з цих нарад сказано, що поляки будуть виступати проти жадань Росії, які нівечать постанови Обєднаних Держав.

ТРИ МІЛІОНИ ФАБРИЧНИХ РОБІТНИКІВ — ДЛЯ АРМІЇ.

ВАШИНҐТОН. — На основі нового пляну, поверх три міліони здібних до військової служби хлопців, занятих тепер у воєнних підприємствах, звільнять з праці та заберуть до армії.

Ґенерал Герші, директор військового побору, заявив сенатському комітетови, що в скорому часі армія забере теж значну часть хлопців, тепер клясифікованих, як 4F.

ПРЕЗИДЕНТ НАТЯКАЄ НА НЕСПРАВЕДЛИВІСТЬ ЗАКОНОПРОЕКТУ РОМЛЯ

ВАШИНҐТОН. — В листах до сенатора Джорджа, предсідника Сенатського Фінансового Комітету та посла Довтона, предсідника податкового комітету палати представників, президент Рузвелт заявив, що не може погодитись на звільнення від цілорічного податку груп з вищими доходами, коли держава потребує більше грошей.

За Побідою в Африці Прийде Побіда в Европі й Наступ в Азії, — Каже Президент Рузвелт

ВАШИНҐТОН. — У звідомленню з Білого Дому подають, що в особистих листах до російського премієра Сталіна та китайського головнокамандуючого ґен. Кай-шека президент Рузвелт висказав надію, що після побіди Обєднаних Держав в Африці, прийде в бизькій будучности побіда у східній і західній Европі, та наступ в Азії.

Президент післав ці листи у відповідь на желання з нагоди великої побіди нашої армії в Африці.

ПРЕМІЄР КАНАДИ ЇДЕ НА НАРАДУ ДО ВАШИНҐТОНУ

ОТТАВА. — Канадійський премієр МекКензі Кінґ виїхав до Вашинґтону, щоби взяти участь у воєних нарадах, які ведуться між президентом Рузвелтом та британським премієром Чорчилем.

ЧЛЕНИ УРЯДУ ПРОТИ СТРАЙКОВИХ ЗАКОНОПРОЄКТІВ

ВАШИНҐТОН. — Секретар фльоти Накс, секретарка праці Перкінс та цілий ряд високих адміністраційних урядників заложили письмом до предсідника палати репрезентантів свій спротив проти страйкового проекту Коннели-Смита, що забороняє страйки в промислах, котрими кермує уряд; вимагає 30-дневого виповідження і тайного голосування перед страйком в інших промислах; посилює авторитет Ради Военної Праці; змушує юнії подавати річні фінансові звіти та звіти з членства. На думку цих осіб, законопроект тільки збільшить робітниче невдоволення, буде перешкодою для военної продукції та загрозить цілому теперішньому апаратови для залагоди робітничих непорозумінь.

ЗАЧНУТЬ ПРОДУКУВАТИ ҐУМОВІ ОПОНИ ДЛЯ АВТОМОБІЛІВ

ВАШИНҐТОН. — Зарядник ґумою В. М. Джефрес заявив, що в 1943. р. випродукують 30 міліонів ґумових опон для автомобілів. Хоч справа з ґумою ще не зовсім налагоджена, казав він, але ми є на добрій дорозі до її вирішення.

Зближається Визволення, Запевняє Гакон Норвежців

ЛОНДОН. — Норвезька кольонія святкувала 129-ту річницю незалежности Норвеґії враз з норвезьким урядом на вигнанню. Король Гакон заявив зібраним в Роял Алберт Гол, що ми з кожним днем ближчі того дня, коли побачимо Норвеґію вільну і велику між вільними краями Европи. Наслідник престола Олаф наклеймив гостро ту погану горстку людей з норвезької крови, що накладають з ворогом. Та в тому самому часі, як подає Бюро Ройтера, Квізлінґ заявляв в Норвеґії, що „ми боремось за Норвеґію, наш нарід, нашу свободу і нашу культуру".

БЛАГАЮТЬ ПАПУ, ЩОБИ ПОСЕРЕДНИЧИВ У ЗАМИРЕННЮ

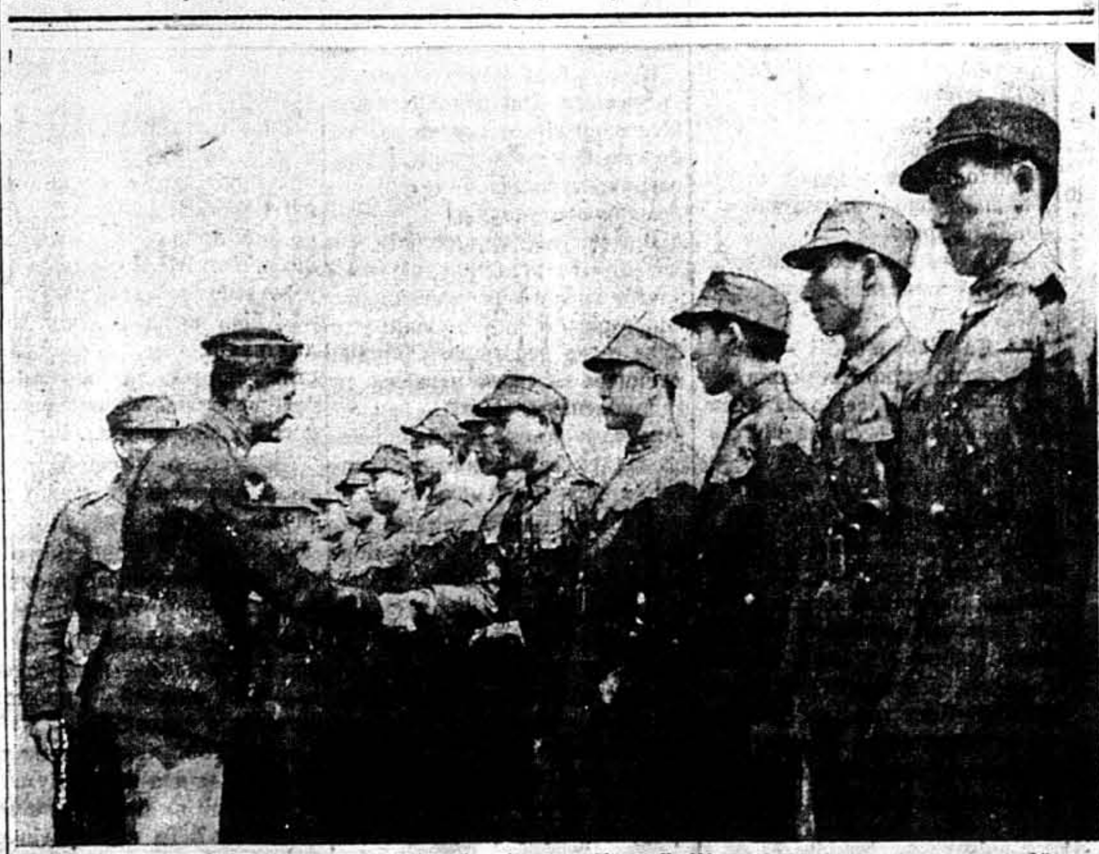
ЛОНДОН. — З Італії мають доносити, що Мусоліні відбуває часті конференції з папою Піем в справі посередництва Ватикану між італійським урядом і Аліянтами щодо завішення зброї і сепаратного миру. Такі самі конференції має відбувати і італійський король. Теж кажуть, що Ватикан мав поінформувати Аліянтів, що розгром Італії мав би катастрофальні наслідки. Виходом з цього мало би бути зневтралізовання Італії.

НІМЦІ ВВІЙДУТЬ ДО ІТАЛІЇ, ЯК САМА СЕБЕ НЕ ОБОРОНИТЬ

ЛОНДОН. — Такої думки є в Англії урядові кола. Це противиться тому, що розголошується, будьтоби націсти цілковито зрезиґнували вже з Італії.

КИТАЙЦІ СТУРБОВАНІ НЕАТАКОВАННЯМ ЯПОНІЇ

ЧУНҐКІНҐ. — В Китаю надіються тепер великої японської офензиви. Кажуть, що це природне, щоби вона наступила, бож Японія бачить, що вся увага Аліянтів звернена тепер на Европу і боротьбу з Гітлером. І так буде й надалі, згідно з тим, що заявив британський премієр. Вислідом цього буде те, що Японія затягне шнур над горлом Китаю ще тісніше. Бо коли деінде Японії тяжко воювати через втрати в кораблях, то в Китаю тої перешкоди нема. Кажуть далі, що всі переконані, що Злучені Держави можуть перемогти Японію, але з трудом, як виказують бої на Соломонських островах. А як припинимо тепер боротьбу, то дамо Японії час на ще більшу підготовку. Тоді пізніші наступи будуть ще тяжчі й коштовніші, а це моглоб знеохотити американців, особливо, як повернуть перетомлені з війни в Европі.

ГОТОВІ ДО СЛУЖБИ ПРОТИ ЯПОНІЇ.—Ґенерал Клер Л. Шенолт витає на американській летничій базі в Китаю молодих китайських летунів, що покінчили летничий вишкіл у Злучених Державах і приїхали до Китаю воювати проти Японії.

БРИТІЙСЬКІ ЛЕТУНИ ЗНИЩИЛИ ДВІ НАЙБІЛЬШІ ТАМИ В НІМЕЧЧИНІ

ЛОНДОН. — Британська Королівська Повітряна Сила може повеличатись бомбардованням, що нанесло ворогови такої втрати, яка рівнається втраті одної або й двох ворожих дивізій війська. Є ним знищення двох величезних водних там, найбільших в Німеччині. Одна з них зветься тама Монє, а друга Едер. Наслідок цього такий, що тепер німецька воєнна промисловість в Рурській Области буде перервана на кілька місяців, а саме там вона є найбільш розгалужена. В дальшу чергу не дістануть вугля та заліза фабрики в західній Німеччині. Між іншим дуже потерпить сам Берлін, бо він одержував вугля водними шляхами. Яку велику нанесено шкоду, видно вже тепер з фотографій, що їх зняли британські розвідчики з літаків. Бо видно, як води позаливали величезні простори. Електрівні та мости цілковито знищені шаліючими водами. Крім цього згинуло через ту несподівану повінь до 4,000 осіб, а яких 120,000 стало бездомними. Британські летуни вправлялись місяцями, бо це було надзвичайно важне підприємство. Вони злітали над самі тами і скидали міни, зблизька, так, що вони вибухали через те з страшною силою і розривали цементові тами, про які ніхто не думав, що їх буде можна так знищити. Маршал британських повітряних сил Герис визнав це бомбардовання „великою воєнною перемогою", яку відчуватиме Німеччина так довго, поки „Бош не буде пірваний филями остаточного розгрому."

ЖИД, ЛІКАР З БЕРЛІНА, ВКАЗАВ НА ТАМИ.

ЛОНДОН. — Ґай Бетані, кореспондент британської пресової аґенції Ройтера, виявляє, що тому пів року славний берлінський лікар, з роду жид, що тепер живе в Лондоні, звернув йому увагу на потребу нищення там у Німеччині, доказуючи, що тим самим завдасться величезний удар німецькій воєнній промисловости. Бетані доніс про це команді британських повітряних сил, від якої дістав подяку за предложені думки. Він думав, як час минав, що це призабуто, а тепер несподівано дізнався, що ті тами зістали знищені. Він не подав прізвища жидівського лікаря, що піддав цю думку, бо цей залишив у Німеччині родину та боїться, щоб німці на ній за те пімстились.

БОЇ В АТТУ ПРОДОВЖАЮТЬСЯ.

ТОКІЙО. — Японські звідомлення подають, що наспіли нові американські сили на острів Атту, де вже триває завзята боротьба від кількох днів. Секретар маринарки Накс не подав одначе нічого нового про цю боротьбу, а тільки повторив те, що було сказане давніше. Себто, що „бої продовжуються задовоялючо". Тільки заперечив рішучо японським поголоскам„ що американське військо вживає проти японців ґазу. Казав, що ті поголоски є „рішучо неправдиві".

АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУВАЛИ БОРДО.

ЛОНДОН. — Великі формації американських летунських сил бомбардували в Франції різні пристані та фабрики, що є в німецьких руках. Головно звертали увагу на базу для німецьких підводних суден в Кероман, але найсильніше збомбардували пристань Бордо. Американські Ліберейторс перелетіли 500 миль, щоби бомбардувати Бордо. Це була найдовша дорога, яку досі перебули нападаючи на ворога. Теж перший раз атаковано його з такою величезною силою, очевидно, коли мова про напади з Англії.

МОГЛИБ ЛЕГКО ЗНИЩИТИ РИМ.

ГОЛОВНА АЛІЯНТСЬКА КВАТИРА В АФРИЦІ. — Аліянтські летуни бомбардували італійське летунське поле, віддалене всього 15 миль від Риму. При тому перелетіли над Римом, немов вказуючи на те, що моглиб його цілковито знищити, якби тільки хотіли.

СМІЮТЬСЯ З НІМЕЦЬКИХ ПЕРЕХВАЛОК.

ЛОНДОН. — При останнім налеті на Англію німецькі летуни розкидали масово летючки, видані англійською мовою, в яких подано назви 412 англійських кораблів, що їх німці ніби затопили. Одну таку летючку вхопив один британський капітан торговельної фльоти, а коли перечитав назву свого корабля як затопленого, тільки підсміхнувся, бо він сам живий, а корабель весь час у службі. Як подають підсміхались теж і другі.

НІМЦІ ПРОБУЮТЬ НАСТУПАТИ НА КУБАНІ.

ЛОНДОН. — З совєтських звідомлень виходилоб, що німці таки готуються до більшої офензиви на совєтськім фронті, заки Аліянти отворять в Европі другий фронт. Кажуть, що недалеко Новоросійська зачався сильний німецький наступ, який „відбито з великими втратами для ворога".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну ядреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Сила Союзу—Сила Загалу

Нарікаємо на різні недомагання, головно в тій ділянці громадської праці, що її звемо політичною. Ті нарікання, хоч часто слушні й справедливі, звикли ми одначе розтягати на ціле наше життя, а це вже не таке слушне й справедливе, бо там, де ми вже набрали практики і збагнули свої спроможности, ми таки ідемо вперед і розбудовуємо наші надбання. Доказом цього може бути наш Український Народний Союз, що з кінцем минулого місяця мав уже понад 41 тисяч у членстві, а понад сім мільонів долярів у маєтку.

Правда, можуть знайтися такі, що скажуть: Та що то є 41 тисяч членів, коли от американські компанії мають сотні тисяч, чи міліони; що то є сім міліонів долярів, коли американські великі компанії мають сотні міліонів долярів. Але так само можна сказати: А ось ми походимо з народу, якого є в Европі понад 40 міліонів, а до чого цей нарід добився, коли іде про його волю, про його культурний і господарський розвій; а ось ми походимо з найбагатшої землі в Европі, а прецінь з неї мусів наш нарід втікати в світ за очі, щоб не загинути з нужди і голоду.

З цього виходить, що ось такі то порівнання нічого не говорять, нічого не розясняють і на ніщо не відповідають, бо не рахуються з дійсними обставинами. Тому, коли хочемо підходити і до У. Н. Союзу, то зрозуміємо його осяги допероа тоді, коли вдумаємося, в яких обставинах він повстав, серед яких обставин розвивався і які перешкоди приходиться ще й тепер поборювати, щоби далі розвиватись. Бо доперва тоді, коли все те збагнемо, знайдемо правдиву відповідь на те, чому У. Н. Союз є справжнім народнім здобутком, виявом нашої народньої сили і свідомости, завдатком на ще краще будуче, якщо молоде покоління ось цей здобуток пошанує, заховає і побільшить.

Всі ми знаємо, скільки прийшлося витерпіти У. Н. Союзови в тих останніх роках. Подумаймо тільки, що булоб сталось з ним, якщоб він не стояв на твердій народній основі, якщоб не був морально сильний, якщоб не був у всій своїй діяльности чистий та ідейний. Об У. Н. Союз і його членство розбились усі напади і клевети завдяки його солідности і чесности, завдяки його глибокій льояльности до тої американської землі, що колись приняла українських вигнанців, даючи їм змогу по свому жити і розвиватись. Усе те наш загал відчуває і розуміє. Принаймні свідоміша його частина. Тому саме наш Союз зростав навіть тоді, коли ішли проти нього найсильніші атаки. Він зростає і тепер. І це треба вважати позитивним явищем в цілому нашому народньому життю, в якому позитивних явищ не так то багато.

Програма У. Н. Союзу нашому загалови добре відома. Від неї він не відступив і не відступає, а виконує те, що йому в даних обставинах є можливе виконати. З ідеї він зродився і від ідейної праці не відступає. Хоч його перше завдання — дати нашому народови солідне життєве обезпечення, він, як знаємо, не забуває теж і за ідейну частину нашого народнього життя. Тому вартує бути його членом.

МІТ НЕПЕРЕМОЖНОСТИ

Розгром військ Осі в Тунісі поставив націстичний уряд у важке положення не лише на мілітарному фронті, але й на внутрішньому фронті. Приходиться Гітлерови не лише приготовлятися до дальших аліянтських ударів, які є таким природним наслідством туніського розгрому, як наступлення літа по весні, але й вияснити німецькому народови цю епохальну невдачу. Які приготування робить Гідлер для оборони Европи, можемо тільки догадуватися; що він робить для удержання домашнього фронту, знаємо більше з радія, яке нині є головним засобом пропаґанди.

Головні труднощі, які націсти мають з домашнім фронтом, можуть націсти приписати головно собі. Програвали давніше в Африці британці, але ці прогри не прибирали розмірів державної траґедії. Річ у тому, що підчас коли британці в своїй національній, державній, чи імперіяльній фільософії приняли невдачу за таку природну долю, як удачу, націсти виробили міт про непереможність німецької раси. Звісно, це робили тому, бо інакше не бачили можности заманути німців до війни, та нині цей міт мститься люто, бо в його зеркалі невдача прибирає кольосальні розміри. Звідти й походять очайдушні спроби рятувати цей міт, наприклад пропаґандою, що німці програли в Тунісі через недостачу матеріялів, хоча за обчисленням аліянтів, війська Осі мали матеріялів ще на три місяці. Зрештою, якби навіть приняти правдивість націстичних запевнень про недостачу матеріялів, то чиж достава матеріялів не є умовою непереможности?

Підчас коли націсти пробують вибрехати перед німцями одну брехню другою, Аліянти пробують угадати не стільки причини німецького заломання в Африці, кілько причини наглости цього заломання. Низка американських психольоґів приписує цю наглість заломання скрайно патерналістичному вихованню в Німеччині, себто вихованню кожної людини в поважанню до батьківської, чи провідницької влади. Якраз завдяки тому вихованню, котре в різних інших народів з подібними тенденціями, звеличутано як гідне наслідування, німець став нездібним думати самий за себе й став нездібним перебувати важкі переходи. Націзм, як і фашизм, зо своїм натиском на засаду вождівства згори, цю шкідливу рису німецької народньої психольоґії, що має свій корінь у німецькій родині, ще більше поглибив.

І коли завдяки їй німецький вояк не міг знести більшої невдачі, ще маючи багато зброї й харчів, підняв у гору руки, вивісив білий прапор або навіть виставив пальці на букву „Ві", то націстичний уряд узявся фалшиву науку, що накоїла стільки лиха німцям, підпирати новими фальшами й на всі заставки взявся ще вповювати в німця хоробу ще більше сліпої віри в непомильність проводу. Не знав може Гітлер, коли величав брехню як засіб політики, що хто почне раз брехати, то незадовго мусить брехнею їхати й брехнею поґаняти.

"Mission To Moscow"

Надіслано нам матеріяли для поширення пропаґанди в справі фільми „Місія до Москви", виробленої недавно галивудською фільмовою фірмою Ворнер Бродерс на підставі книжки тої самої назви, написаної Джозефом Е. Дейвисом, бувшим американським амбасадором до СССР. Тема книжки і фільми така важна і актуальна, що годі не звернути на них уваги. Тому і книжку читають і фільму оглядають. Так і треба робити. Треба самому набрати вражінь, як і послухати того, що інші про це думають. Так будемо підходити до цього і ми, звертаючи головну увагу на фільму, бо властиво про неї тут мова.

Президент Рузвелт висилаючи амбасадора Дейвиса, свого друга, мав безсумнівно добру ціль: Хотів дізнатись правду про теперішню Росію, чи там про Совети. А таку правду хотів би пізнати і американський нарід. А вже найбільше хотілиб її знати ті з нас, що мають під Советами своїх рідних, що мають там тих, з якими звязані кровю. Правда, ті останні не потребують, щоб їх інформувати про Совети в таких розмірах, як цього потребують інші американці, бо многі з них знають советську науку з власного досвіду і з досвіду того народу, з якого походять.

Та тут іде ще про одну справу: яке треба заняти становище супроти советського світогляду і советських практик цілому американському народови, себто, чи можна погодити советські методи з американськими, якщоб прийшлось Злученим Державам і Советам разом працювати по війні над новим порядком у світі, чи в Европі. Отже: можна ті ідеали і методи погодити, чи ні? Отже: чи нам перебирати науку від Советів, чи Советам може треба позбутись дечого такого, що не можна ніяк погодити з американським демократичним світоглядом?

Ось такі думки, як нам здається, є саме причиною, чому появилось стільки критики фільми „Місія до Москви". Бо фільму визнано наскрізь пропаґандивною, змагаючою защіпити серед американського загалу певні погляди на дуже важні проблєми, звязані з двома світоглядами: демократичним і тоталітарним. Фільма ця намагається вияснити деякі дуже важні закиди, висунені демократичним світом проти советського режіму. І то в такий спосіб, щоб Совети виправдати, думаючи тим промостити шлях до тіснішого співжиття між Америкою і Британією, чи там Обєднаними Державами, і Советами. Значить, що вже з цього одного боку ця фільма є незвичайно важна, зокрема тому, що оперта на тому, що мав подавати про ці справи американський амбасадор, довірена особа президента Рузвелта. Ось і тому так серіозно ставляться до цеї фільми.

Різні критичні завваги.

Ен О'Гер МекКормик, колюмністка з часопису Ню Йорк Таймс, пишучи про цю фільму каже, що бувший американський амбасадор Дейвис намагається „виправдувати" Росію, щоби таким чином лекше довести до тісного звязку з Советами та дістати лекший доступ до Кремлю. Та, каже вона, коли є щось, що може цілком попсувати відносини між тими двома краями, то є ця фільма, бо там є: фальшиве представлення Америки, фальшивий образ Росії та фальшиве передання історичних подій. Ось це все, каже колюмністка, є у цій фільмі. Вона, себто фільма, не держиться навіть тексту книжки амбасадора. Обороняючи Росію, вона не дає образу навіть самої Росії, бо всюди видно тільки російських урядовців, а не видно і не чути народу. Фільма не причиниться до ніякої міжнародної кооперації, бо представляє, що до війни всі вели дурну політику крім Сталіна і Рузвелта, та що всі дипльомати, крім Дейвиса нічого не навчилися і нічого не передбачували, крім хіба ще одного Літвінова. Колюмністка кінчить свої завваги тим: Якщо Росія і Злучені Держави мають разом працювати, то в першу чергу їм треба знати дійсну правду про себе. Цеї правди у фільмі не видно.

Джан Дюї, професор фільософії на Колюмбійськім Університеті, оголосив свої завваги разом з Сузанною Ла Фалет, журналісткою. Дюї був головою міжнародної комісії, що розслідкувала советські „чистки", чи властиво судові розправи, що відбувались у Москві в роках 1937—38. Завваги ось тих критиків зачинаються такими словами:

Фільма „Місія до Москви" це перший приклад масового поширювання в нашому краю тоталітарної пропаґанди — пропаґанди, яка фальшує історію через перекручування, пропуски або простий винахід фактів, яких завданням є хіба тільки внести замішання в думки загалу та його льояльність.

На ті вступні завваги дають критики цілу низку доказів. Особливо критикується ті фальсифікати в фільмі, які злучені з советськими судами, про які вище згадка, бо саме ті суди розслідкували ті, що критикують. Підкреслюється, що в фільмі поминено все те, що кидає неприємне світло на Совети, як, наприклад, договір Сталіна з Гітлером. Кажеться далі, що фільма фальшує навіть те, що амбасадор Дейвис доносив урядово до департаменту стейту про відносини в Советах. Критикуючі приходять вкінці до заключення, що якщо має бути між Америкою і Советами по війні співпраця, то вона не може бути основана на советській пропаґанді, а тільки на справжнім розумінню різниць, які існують між американським і советським політичним світоглядом. Фільму називають критики: протибритійською, проти-конгресовою (зверненою проти Конґресу Злучених Держав), проти-демократичною і неправдивою (проти-правди). Якщоб появилось більше таких фільм, кажуть критики, то американці готові умертвити своє відчуття моральних цінностей.

Юджін Лайонс, автор таких книжок про Совети як „Асайнмент ін Утопія" чи „Ред Дікейд", написав в „Ню Йорк Ворлд Телеґрем" чотири артикули з заввагами на фільму „Місія до Москви". Він каже, що фільма є образою для американського народу, його демократичного світогляду та його законодатних тіл. Каже, що в ній американські сенатори та амбасадори, як теж і британські, являються шарлятанами. Навіть такі радикальні видавництва як „Нейшен" і „Ню Ріпоблик", каже він, скритикували гостро фільму і звернули увагу на фальшування історії. Він цитує д-ра Гері Гідіонса, президента Буликлин Каледж, що сказав:

Я почував себе глибоко завстидженим, що таке сміття можна представляти як історичний документ, оснований на офіційних американських урядових документах.

Лайонс каже, що треба американському громадянству заняти таке становище, щоби світ пізнав, що те, що є у фільмі, це груба помилка Галивуду і не уявляє собою якоїсь нагло зродившоїся у нас любови до тоталітарної справидливости і Кремлівського типу заграничної дипльоматії. Лайонс звертає особливу увагу на те, як далеко відійшла фільма від самої книжки амбасадора Дейвиса. Він спиняється ширше над советською пропаґандою в користь держав „Осі" та над намаганнями комуністів в Америці спинити мобілізаційний закон та підготову до війни. Він каже, що хто глядить на фільму, той переконаний, що Росія туй туй вдарить на Японію, що її аґресія проти Фінляндії та інших країв це була тільки оборона тих країв, хоч американський нарід і уряд донині не визнають тих нападів і ось тих советських анексій. Сталін, каже Лайонс, виходить всюди у фільмі як анґел мира і демократ, ніби на те, щоби, як каже Лайонс, мабудь заздалегідь підготовити для Сталіна твердий ґрунт під його домагання, що він їх предложить мировій конференції. Фільма, каже Лайонс, вважає властиво 99% американців непатріотичними, в противенстві до Советів. Та ті пересади в користь Советів є такі великі, що Лайонс думає, що через них готов навіть сам Кремлін бути огірченим. Ворнер Бродерс так пересолили в советофільстві, каже Лайонс, що готові не тільки не осягнути своєї цілі, а навпаки, ще погіршити відношення американців до советського режіму. Тим більше, каже Лайонс, що навіть у письмах, які висилав амбасадор Дейвис до нього з Москви, є у дечому що інше, як те, що є в фільмі. Советські реалісти, каже Лайонс, не будуть вдячні Ворнер Бродерс і за те, що без потреби пригадали американцям кріваві „чистки" та „суди". Кремль, каже він, любить, щоб у світі за таке забували, а не щоб ще хтось світови таке пригадував. Та найгірше вдаряє Лайонса та перверзія, що при помочі фільми пробується вибілювати Совети за звичайні злочинства, за терор, підтягаючи це під „пяту колюмну", та ще вживається до того імени американського амбасадора. Каже, що виправдувати ось такі кріваві події та представляти їх на доказ ґеніяльности Сталіна — значить потрясти до глибини здоровим розсудком американців. Але, каже він далі, ось ця протидемократична пропаґанда таки не матиме успіху.

В обороні фільми.

Не можливо вичерпати в статті арґументи тих, що критикують фільму „Місія до Москви", бо як критикуючих так і арґументів є дуже багато. Та цеї неділі помістив Ню Йорк Таймс голос в обороні фільми, який написав Артур Апгем Поп, директор Іранського Інституту, що брав участь в іранських конґресах в Москві і Ленінґраді в 1935 р. Каже, що фільма відновила те, що було на протязі 20 років предметом спорів. Відмовляє проф. Дюї й його комісії права забирати голос у справі советських чисток, чи там судових московських розправ, бо ні він, ні комісія до цього не компетентні. Каже, що один з комісії, що виступив з неї, назвав її діяльність „ошуством". Каже далі, що така критика фільми, яка називає її не-демократичною, протибритійською і неправдивою — це вода на млин Гітлера. Ті, що їх Москва судила, каже він, були заговірниками, „згідно з опінією тих, що є найкраще поінформовані про ці справи". Називає вибуялою фантазією те, що фільма хотіла понизити американський конґрес і демократію, а вивищити тоталітаризм і советську диктатуру. Дає до пізнання, що Росія таки піде проти Японії, та що вона помагала Китаєви тоді, як Америка посилала Японії залізо. Є тої думки, що як американська публика закупила досі 700 тисяч книжок Дейвиса, то тим самим заявилась за нею. Таким самим способом, каже він, заявиться вона і за фільму „Місія до Москви". А рішальним, каже він, є голос народу, він заважить, а не такі критики як Дюї...

Загал піде поглянути, але не притакне.

Ми теж віримо в здоровий розсудок американського громадянства. Тільки робимо інші заключення як їх зробив Артур Апгем Поп. Оглянувши фільму, ми є тої думки, що вона за собою американського народу не потягне. Поперше тому, що, як нам видається, сама фільма, хоч добра під оглядом технічним, під усяким іншим не дописала. Советська пропаґанда, за яку взялись Ворнер Бродерс, дуже наївна, гірша під тим оглядом від тої, що її ведуть самі Совети. Московський суд, який вони представили, є такою карикатурою, за яку чорт хапає цілком певно й самого Сталіна. Американець, як трохи застановиться, буде теж обурений за те, що хтось, і то ще з американців, щоб виявляти мудрість, всевидючість та ідейність Сталіна, Літвінова та ще декого з червоного царства, робить карикатуру з американського конґресу і американських політиків та дипльоматів, включно з британськими, нашими союзниками. Сцена, де Сталін дає політичну лєкцію американському амбасадорови і твердить, що бри-

(Докінчення на стороні 3-тій)

ЗАРУЧИНИ

ЕТЮД

І. БІЛОУСЕНКА.

6)

— От ви як! — защебетала й сваха. — Давноб так; а то сидять собі, наче й не вони. Подивись тільки на них та вір їм після того!

Молоду пару обступили. Свати поздоровляли, батьки благословляли її. Молоді стояли ні в цих, ні в тих. У неї на блідих щоках повиступали червоні плями, а він усе так само ніяково усміхався, наче в чому провинився. Петро Данилович хотів уже зігнати той дурний усміх, але він ніби застиг на устах у нього і не сходив.

Коли вся церемонія скінчилася, старі знов відділились у окремий гурт і залишили молодих балакати на одинці.

Пройшла з година часу і жених війшов у свою ролю. Він забув своє перше почуття невдоволення на себе, звернувши все на свою бурсацьку соромливість, скоро заспокоївся і був навіть задоволений, що все так сталося.

— Вас не здивувало це? — питав він у молодої, вже любязно усміхаючись до неї.

— Ні, — відповіла та, аби що небудь сказати.

— Воно спершу може таки здатися дивним, що ми, так мало знайомі, і... посватались. Алеж хіба для справжньої симпатії безпереміннo потрібні усі звичайні заходи так званого залицяння?

— Та певно! — відповіла невважливо дівчина.

Петро Данилович був зовсім задоволений собою. Він довго ще говорив з своєю молодою на цю тему та так добірно, красномовно, що й сам не сподівався цего від себе. Він забув лишень, що провадив те саме, що так недавно говорила йому матушка-сваха і проти чого ще недавно обурювалось чисте, чесне почуття його.

Після вечері, геть за північ, свати з жeнихом поїхали.

— А що? — не втерпіла спитати матушка, скоро сіли на бричку і рушили від порога. — Я не казала?

Молодий не відповів нічого і лиш задоволено усміхався у нічній темряві.

— А як вам Соня подобалась? — приставала таки сваха.

— Та нічого собі! — поважно, авторітетно промовив жених. — Тільки серіозна дуже, мовчить усе, — додав він, видимо, імпонуючи своєю тверезою обєктивністю навіть в справах сердечних.

— То нічого! Хіба краще, коли веться дзиґою? Це, принаймні, людина вже певна. Вона буде вас шанувати та любити краще від якої, прости Господи, вертихвостки! Та ви повинні Богу що дня дякувати за таку жінку! — мало не з обуренням закінчила матушка.

— Це ще хто знає! — фатовато промовив панич.

І довго ще вмовляла та впевняла його матушка, та розмальовувала йому, як його буде дружина любити та шанувати, як вона мало не молитиметься до нього.

Петро Данилович майже не сперечався. Він задоволено, з непевною вірою слухав усе те, бо сам був тоїж думки, і лиш часами, з якоїсь показної соромливости вступав в опозицію з матушкою; але якби міг хто помітити під нічною темрявою вираз його обличчя, то спостеріг би, що опозиція та була дуже нещирою. Обличчя хлопцеве аж сяяло певністю та задоволенням. Навіть кашкет з кантами приняв свій впевнено-задиркуватий вигляд, і кокарда знов піднялася вгору.

А в хаті, з якої що йно виїхала ця задоволена компанія, йшла інша розмова.

Випровадивши гостей, Софія Терентівна пішла просто до своєї кімнати, сіла на ліжко і хвилин скілька сиділа, стиснувши голову руками. Усе, що сталося, здавалось їй до цего часу одним тяжким сном. Але доперва як все зникло з очей, зрозуміла вона значіння того, що скоїлось з нею за останніх кілька хвилин. З якимсь непевним острахом рівняла вона цьогочасне становище своє з дотеперішнім і з розпукою казала собі, що все сталося без повороту, без жадної надії на відміну.

Знов підступали їй до горла пекучі сльози, знов залунало по кімнаті глухе, важке ридання. Колиб тільки та подушка, до якої припала дівчина, могла що зрозуміти, про якеб велике горе вона довідалась! Тут був — і біль несправджених молодих надій, і сум зламаних чистих замірів та поривань, і безпросвітний відчай загубленого на віки життя...

Увійшла в кімнату мати і стала над дочкою, сумно дивлячись на неї.

— Чого ти, Соню, чого ти, серце? — звернулася вона до дочки. — Чого ти плачеш?

— Мамо, мамо! Що ви зо мною зробили? — ридала вона.

— Сеж хіба я? — промовила мати з сльозами. — Хібаж я ворог тобі, хібаж ти не рідна, не мила для мене? Думаєш, мене серце не болить, на тебе дивлячись? Та що будеш робити: всеж одно, треба коли небудь. Треба, серце моє, треба! Не плач же, сльозами нічого не вдієш! — казала мати, схиляючись до дочки на подушку і плачучи враз із нею.

І в кімнаті чути було гірке, задушене ридання дочки та тихе, щире хлипання матери; обидві вони оплакували і на віки ховали свої надії.

А з другої кімнати чутно було гуркіт посуди, що попрятували наймички після бучних заручин.

(Кінець).

Клюби Червоного Хреста Для Вояків

Відколи американські військові частини почали іти за море, стала актуальною справа опікування ними підчас їх відпусток. За це постарався Американський Червоний Хрест організуючи клюби для вояків в краінах, визначених урядом. Спочатку в Ісляндії, потім в Англії, а тепер також в Північній Африці, на Середньому Сході, в Індії, Хіні, Австралії та на багатьох островах Тихого Океану. Ці клюби дають там нашим воякам і морякам, як рівнож і з Обєднаних Держав, розвагу, відпочинок.

Хоч можливости ведення тих клюбів залежать від місцевих умов, вони стали надзвичайно популярними. Ведені як приватні клюби, з деякими особливими додатками, вони являються немов рідним кутиком на чужині. Подається американська їжа. Є вигідні ліжка, з чистими простиралами, подушками, є купальні. У вітальнях вигідні крісла, є кімнати для забав, читання, писання.

Влаштовуються поїздки для огляду місцевости, театральні гуртки, гостини. Приблизно раз на тиждень влаштовуються танці, на які запрошуються уважно вибрані, відповідні гості.

Як американські військові частини висадили минулого листопаду на беріг у Північній Африці, разом з ними висадилися і представники Червоного Хреста. В Орані Червоний Хрест негайно заняв велике приміщення, де колись виставлялися автомобілі і з нього зробив кімнату для денного перебування американських вояків. Це місце зразу стало місцем сходин вояків. В кінці першого дня там вже появилося піяно та радіо-грамофон. На другий день сусідній ресторан випозичив 70 крісел, а столярі нашвидко робили 15 столів.

Але турбота про здорових вояків була щойно половиною праці Червоного Хреста. В шпиталях, спеціяльно вишколені працівниці, в гарних уніформах Червоного Хреста, слідували за військом і обслуговували тих вояків, що потребували шпитального лікування. Не зважаючи на обмежені можливости, полагоджувалися навіть персональні справи хорих чи ранених, рівнож влаштовувалися для них різні розваги, помагали їм писати листи та взагалі старалися уприємнити їм перебування в шпиталях.

Червоний Хрест дістав для вояків 10 ящиків з цигарками і сірниками, бритви, мило до голення, щіточки та пасту до зубів, чимало цукорків, паперу до писання, яких від 1,200 до 1,500 книжок та ріжних журналів. Книжки і папір також можна було дістати в клюбі для вояків.

Зовсім недавно Червоний Хрест зорганізував военний клюб в Кунмінґ, в Хіні. Про його відкриття Червоний Хрест оголосив пару тижнів тому. Не зважаючи на труднощі транспортації та на те, що газоліна продавалася по вісім золотих долярів за гальон, відкриття відбулося так, як плянувалося.

Названий вояками через голосування „Клюбом Перемоги", він вміщає в собі велику головну кімнату, дві для гри, бібліотеку та вітальню. Коло клюбу є відповідні площі для гри в крокет, теніс, бескетбол і т. п. Відповідне урядження дістали з Індії, а площу впорядковано людською силою, не машинами, зогляду на брак газоліни.

Для того, щоб обслуговувати вояків, що стоять далеко від міст, в Англії та в Північній Африці, Американський Червоний Хрест влаштовує так звані рухомі клюби. Ці клюби звичайно обслуговують кілька таких віддалених постів, відвідуючи один кожного дня. На місці приготовляють каву, печива. Все є відкрита пачка цигарок. Такі рухомі клюби все мають ріжного роду прилади до гри, також багато рекордів грамофонових.

Воєнні клюби доповнюються розваговими центрами, що влаштовуються бизько таборів та так званими домами відпочинку. Ці останні, звичайно в сільських районах, мають зручні приміщення, багато місця, добру їжу та спокій. Цих клюбів, розвагових центрів та домів відпочинку Червоний Хрест має біля 150.

„Mission To Moscow"

(Докінчення зо сторони 2-гої)

тійський уряд накладав з Гітлером та що він не є представником англійського народу, несмачна і шкідлива вже з огляду на саму війну та приязні відносини між Злученими Державами і Англією. Тим більше, щоб нема нігде ні словечка згадки за політичні коншахти совєтського уряду з націстівською Німеччиною та стискання рук Сталіна Рібентропови. Значить, що важні події свідомо фальшується або представляється їх односторонно, щоби всюди вибілювати Совєти і Сталіна, не зважаючи на инших союзників, в першу чергу Англію, а навіть і нас самих, себто американський конгрес та тих американських дипльоматів, що їх висилав наш уряд до Совєтів ще перед Дейвисом. Виходить, що всі вони помилялись, всі не передбачували подій, всі не розуміли і не знали Росії, чи там Совєтів і тої політики Сталіна, що є одиноко доцільною, розумною й передбачаючою, та ще й чесною і неагресивною.

Це є ті причини, чому на нашу думку, фільма не осягне цілей, хоч її так завзято рекламують. Вона така одностороння, що не повинна задоволити навіть розумного прихильника Совєтів. Вона так зле виправдує совєтський терор і совєтські „чистки", що справжнього американця візьме огида за те, що хтось знайшовся в Америці, що взагалі взявся за виправдування цеї гидоти, для якої не повинно і не може бути місця в світі демократії. А як так є, що Ворнер Бродерс хочуть защіплювати тоталітаризм з його кривавими методами, як це їм закидають деякі критики, то тоді що іншого. Та навіть і тоді повинні братись за таку пропаганду дещо розумніше. Бо та, з якою вони тепер виступили, нерозумна й непереконлива.

„АТЛЯНТІЙСКИЙ МУР" НАГАДУЄ „ЛІНІЮ МАЖИНОТА".

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Ті, що мають звязки з Німеччиною, кажуть, що німців охопила тепер така сама дурійка, як свого часу французів, коли думали, що Лінія Мажинота охоронить Францію перед німецьким нападом. Тепер німецька пропаганда вмовляє в німців цілком подібне, кажучи, що не мають чого боятись інвазії Аліянтів, бо їх забезпечає „Атлянтійський Мур".

ПОЛКОВНИК ПРО АМЕРИКАНСЬКІ ВОЄННІ ВТРАТИ.

НЮ ЙОРК. — На зборах „Ритейл, Говлсейл і Чейн Стор Фуд Емплой і Юніон", Локал 338, заявив полковник А. Роберт Ґингсберг, що місячні втрати наших військ на усіх театрах війни, в забитих, ранених та полонених, виносять 5,000. З хвилею наступу на Европу, ці втрати, казав він, будуть далеко більші. Тепер, заявив полковник Ґинсберг, Злучені Держави мають 70 військових експедиційних сил, розкинених по цілому світі.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Дж. Малей.

ГОРА ЧИСЛО 609

(ОНА). — Хто пильно читав газети про бої в Тунісі, той знає, що німці боронили Бізерти при помочі ланцюга гірських фортець. Одною з таких фортець була Джебаль Тагент, яку американський військовий штаб назвав „Гора число 609". Була це найбільш укріплена фортеця і коли її американці здобули, то тим отворено шлях до Матур і Бізерти. З шпилю гори число 609, що висока дві тисячі стіп, можна бачити плескаті дахи маленьких хат в Матурі. А далі поза містом й два озера Ашкель і Бізерту. Самого міста Бізерти з гори голим оком бачити ще не можна, але при помочі далековидів його вже видко.

Як німці окупували Туніс, то вони не думали, що їм прийдеться цю територію так скоро опускати. Вони були просилися там надобре і почали укріплювати гору число 609. Маючи добрих інжинірів, вони потрапили за короткий час зробити з тієї гори правдиву фортецю. Укріпивши її, німці контролювали з неї цілу околицю і замкнули аліянтським військам шлях до морських пристаней. Треба було багато труду доложити, щоби німців відти вигнати. Відбувалися завзяті бої і були жертви по обидвох боках, але американці остаточно німців перемогли і здобули гору для себе.

Полонені оповідали, що вони мали приказ боронити гору число 609 щонайменше чотирнацять днів, але як американці почали наступ, то німці піддалися за чотирнацять годин. Німецький гарнізон складався з звичайної лінійної піхоти, але вона вже нераз була в подібних боях і мала великий досвід. Тому німецька команда гадала, що досвідчені вояки потраплять вдержати згадану гору довше ніж це було. Німецька команда думала, що недосвідчені американські вояки не потраплять добре воювати, та що їх німці не допустять до гори число 609. В тому було дещо й правди, бо німці знаменито боронились. Околиця біля тієї гори так зрита кулями, що тяжко собі уявити, де їх стільки там набралося.

В підручниках історії напевно буде згадка, що американці здобули цю гірську фортецю, але детайлів грядучі покоління не будуть знати. А їх варта знати, бо американські війська звели там з німцями дуже завзяті бої. Дарма, що вони не були це такі вправлені, як німці. Як прийшло до битви, то наші, нібито не вправлені вояки, такого бобу дали німцям, що вони піддалися як труси. Все кидали, аби тільки остати з душею.

Дрю Мидлтон, кореспондент часопису Ню Йорк Таймс, відвідав здобуту американським військом гору число 609 і написав до своєї газети, як саме її омериканці облягали. Він пише, що бій зопочаткувала тяжка артилерія, яка старалася розбити німецькі укріплення і дати нагоду піхоті приступити до наступу. За тим пішли в рух 155 міліметрівки, 105 міліметрівки і 75 міліметрівки. Німці відразу пізнали, що мають до діла з поважним наступом і старалися відбити напад. Наша артилерія била цілих два дні, а німці відбивалися. Ґук канон розходився по цілій околиці і був такий сильний, що здавалося, що світ кінчиться. Американські кулі падали на німецькі укріплення і розривали їх на дрібні кусочки. А падали вони так густо, що німці почали втікати і ховатися в спеціяльно видовбаних в скалі схованках. Тоді наші почали наступ, але німці знов повилазили з скали і почали відбиватися. Їх вогонь ще був дуже сильний і наша артилерія знов взялася до роботи. Ще раз почалася канонада, але цим разом вже така сильна, що німці не могли витримати і післали літаки, щоби знищити американську артилерію. Німці обкидали наші батерії сильними бомбами, але знищити їх не потрапили. Навпаки, американська артилерія ушкодила їхні позиції до того ступня, що наша піхота почала загальний наступ. Наперед їхали тенки, а за ними штурмувала піхота. Німецькі батерії були знищені і ворог відбивався тільки машиновими крісами. Треба було наступати дуже уважно. Наші вояки з крісами в руках посувалися вперед і відбиваючись обступали ворога з усіх боків. Команда дала строгий приказ: здобути, або дома не бути. Хлопці це зрозуміли і кожний наступав з тим переконанням, що гора число 609 мусить бути взята. Американці не можуть дозволити, щоби німці довше контролювали цей ключ до приморських міст. Він мусить найтися в наших руках. І то чим скорше, тим ліпше. Німці вже досить напакостили в Північній Африці і час би їм забратись. Як не хочуть самі виноситися, то ми їх до того примусимо.

І так сталося. Американці здобули містечко і подалися під гору число 609. Багато німецьких позицій вже були розбиті і німецька армія вже не мала такої відпорної сили, як на початку боїв. Німці назагал якось так успособлені, що як їм іде, то набирають ще більше боєвого духа, а як почнає рватися, то попадають в зневіру, деморалізуються і здаються.

Обступивши гору, хлопці почали діставатися на вершок. Опору великого не було, але з декількох місць ворог ще відбивався. Бачучи, що німці вже не втримають, вони отворили сильний вогонь з іншої, сусідної. Це була багато менша і вже не так сильно уфортифікована гора, але німці мали там гармати і машинові кріси та старалися не допустити нашу армію на вершок гори число 609. Вони знали, що то значить втратити таку важну позицію і робили що могли, щоб ми її не дістали в свої руки.

Однак їх заходи не принесли ніяких успіхів. Наша армія пішла здобути перше цю меншу гору. І здобула. Здобула її наступом. Наші кинулись на німців з багнетами і почалася така рукопашна бійка, що її німці ніколи не забудуть. Полонені німецькі вояки оповідали, що вони вже воювали на всіх фронтах, але з такими вправними на рукопашний бій вояками як американські, ще ніде не стрічалися. Вони так зручно бють прикладами, що перед ними годі вдержати позицію. Як наступають з багнетами, то не кричать так, як це звичайно практикують англійці або французи, але нападають тихо, без галасу.

Милтон прибув на гору число 609 три дні після битви і каже, що не завважив там нічого надзвичайного. Очевидно, що воєнні сліди остались, але панувала тишина і спокій так, якби нічого не було. Тільки понищені оселі, зриті кулями поля і свіжі гроби вбитих вояків свідчать, що на горі число 609 відбувалися великі історичні бої. Такі, які отворили Обєднаним Державам ворота до наступу на европейський континент.

З гори число 609 ще було можна бачити, як непереможна німецька армія, а згодно її недобитки, втікали до Бізерти, щоби дістатися кораблем на другу сторону Середземного моря. Недобитки втікали дорогою, що вела в сторону пристані, але на неї там вже ждали аліянтські воєнні кораблі. Хотілося крикнути: не спішіться панове, все одно попадете в полон.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Жертви на памятник в честь американських вояків.

Український Продукційний Відділ Американського Червоного Хреста, який міститься під ч. 423 Іст 9 вулиця, подає спис тих, що зложили жертви на будову памятника в честь поляглих американських вояків, що тепер находяться в Томкинс Сквер Парку, девата вулиця, між евенями А і Б.

Жертвували в долярах: Український Відділ А. Ч. Хреста з Нюарку $34; по $25: Тов. Дністер, Тов. Перемишль, Тов. Золота Липа; по $15: Бр. св. Володимира, Бр. Скалат; по $10: Бр. Могильниця, Українська Єдність, Збаразький Комітет, Жіноча Поміч. Поодинокі особи: А. Пилипюк $30; Н. Кашенська $20; І. Княжки $15; по $10: пані Березовська, пані Басараб, А. Балабан, П. Бодин, Ф. Баніс, М. Баран, П. Демедас, П. Дорош, Н. Черняк, П. Чума, К. Джорджа, П. Калявський, Н. Кравчук, Ф. Козак, П. Княжки, А. Мілер, А. Т. Мелещук, Г. Мотрук, М. Мельник, М. Осадчук, І. Проць, Тертичний, Рудий, Т. Шимкович, Т. Слюсар, Т. Томас, С. Огорчак, М. Воробець, П. Волощук, К. Ядловський, В. Загоруйко, С. Шміт; по $5: о. Лев Весоловський, М. Барбарш, А. Боднар, І. Бішко, М. Березний, Д. Чорнюк, Н. Ґураль, М. Ґула, П. Грабовський, П. Горман, А. Гуцуляк, П. Гнат, М. Гладун, Г. Гнатів, П. Івах, Ґ. Ґняжки, П. Кравець, І Князжки, П. Криховець, П. Карпович, П. Ковердович, Ф. Карпюк, Р. Красновська, П. Кульпак, Н. Ковбаснюк, Д. Кульчицька, І. Лакуста, П. Мостриянський, М. Мазовський, П. Мордович, К. Мойсей, М. Мельник, К. Олійник, А. Ожевська, М. Ольбік, А. Пасічник, Т. Партика, М. Підгайний, М. Шкільний, М. Шпак, М. Сой, Т. Стефанів, К. Самосюк, Г. Сліпий, М. Сидор, М. Сітницький, В. Садовський, Д. Скоцко, Ф. Стрілець, Д. Швець, М. Туз, М. Туранський, А. Якимів, Т. Жуковська, Беднарчук; Н. Андрусин $4; а по $3: І. Андрусон, І. Андружко, М. Макарчук, А. Атаманчук, М. Борис, В. Іваськів, А. Кузів, І. Кодай, М. Франків, Н. Мурашко, Білий; по $2: В. В. Цишлик, П. Клос, Н. Хитрик, З. Кура, А. Курик, А. Покотило, А. Варовик, Н. Андерсон, С. Абрагамовська, Р. Буксин, М. Босий, П. Боднар, А. Бурдиґа, П. Баран, Т. Баран, С. Бугацький, В. Цільник, А. Делійка, П. Дорош, А. Ґелета, Т. Ґреґулик, О. Ґуральний, І. Гутра, А. Галак, П. Городецький, П. Ґайовий, П. Гнатюк, Т. Канявський, А. Кущек, П. Касиян, Р. Добрянський, Клос, І. Колосівський, М. Коваль, І. Михалюк, І. Мироненько, К. Митяк, В. Одинський, К. Пшик, К. Поліщук, М. Паньків, П. Підгірний, П. Папроцький, Н. Періг, Н. Петрина, М. Петрик, М. Світляк, А. Солтисик, І. Скородинський, П. Винник, А. Воздяк, А. Євуш, Е. Кура, М. Яросишин, П. Задорецький, П. Заяць, Бара; по $1: М. Андрусів, Г. Базар, П. Боднар, Бойко, Чернявський, Гречин, Н. Бойко, Г. Руц, П. Пидатковський, М. Бірн, П. Бабський, К. Барилюк, А. Борчовський, П. Чорній, П. Цьвіґун, П. Хліб, М. Цьвіркун, М. Дзюба, М. Демський, Р. Фенчинський, Л. Ґураль, П. Гринів, П. Ґриґочук, Горішний, Гречан, М. Кравчук, С. Крук, Т. Каневський, П. Ксьондзик, А. Коршук, П. Кулинич, А. Колинюк, Н. Койко, К. Кобзар, М. Капіка, П. Люторин, М. Ляхович, П. Максимяк, М. Мадин, М. Миронюк, А. Мельник, М. Мельник, В. Мата, Н. Марків, М. Набожинський, К. Опришко, І. Плазовський, К. Опришко, І. Плазовський, Петровський, Н. Ройко, В. Сатнікоф, П. Савіцький, І. Сіманко, Шпіляра, Семен, Р. Солотяк, Т. Тума, Б. Терещук, П. Жук, П. Яролишин, А. Загоруйко, Заяць, Заґрай, Заремба, Атаманюк, А. Барбар, Бамський, Чарнецький; по 50 ц.: В. Стецко, М. Маковський, Равлик, Михальчук, Парецька, Мельник, О. Ґречин, І. Костів, І. Качурський, П. Макальський, А. Ральчинський, О. Ревюк, Н. Петрина, П. Возьніковський, О. Василишин; Н. Н. 35 ц.; якщоб кого пропущено через помилку, просимо зголоситись до відділу на повищу адресу.

Рівнож повідомляємо все наше громадянство, що дня 30. травня, на Декорейшен Дей, в годині 2. пополудні, відбудеться Військова Парада, в якій беруть участь Українські Відділи Червоного Хреста при помочі Ветеранів першої Світової Війни. Буде зложення вінків на даний памятник. Просимо прибути до парку і звеличати наше свято. Прийдіть і віддайте пошану тим, котрі поклали буйні голови на жертвеннику Америки.

ЗА УПРАВУ УКР. ПРОДУКЦІЙНОГО ВІДДІЛУ АМЕРИКАНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА В НЮ ЙОРКУ:

Катерина Джорджа, голова.

МЕКАДУ, ПА.

Берім науку з чужого нещастя.

У нашій громаді стався на сам Великдень такий припадок:

Трьох хлопців, в роках від 14 до 15, пішли над став забавлятись. Коло ставу були дошки. А хлопці за дошки тай пустились плавати по ставі. Дошки перевернулись і всі три попадали в воду. Два втопились, один польський, а другий італійський хлопець. А один трохи вмів плавати, то якось доплив до берега. Забрало пять днів, заки відшукали тіла потонувших двох інших хлопців.

Як бачимо — смерть не жде. Ні на старого, ні на молодого. А коли так, то де ж є наші діти? Чи вони обезпечені в нашім Українськім Народнім Союзі? От є у нас Братство, від. 7 У. Н. Союзу, але чи много є в ньому дітей? Усіх я тут громадян знаю, але мало є їх та їхніх дітей в Союзі. А чому? Таж ми тут належимо до найстаршої генерації! Ми повинні бути прикладом свідомости і привязання до нашого народу і своїх інституцій. А як маємо таку добру організацію як У. Н. Союз, що нею можна всюди повеличатися, так чому не впишемо до неї хоч наших дітей? В нашім Братстві повинно бути принаймні 500 членів, а що їх нема, так направмо це для нашого власного добра і добра наших дітей, вписуючи до У. Н. Союзу.

П. Р.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Вистава української опери.

Після блискучого успіху „Запорожця за Дунаєм", у виконанні минулого року Української Оперової Компанії під дирекцією проф. А. Рудницького, появиться виставлена цею самою групою артистів опера „Катерина". Заголовну ролю дівчини, що не слухавши порад батьків, віддала своє серце салдатови-москалеви, а потім гірко це відпокутувала, відіграє пані Марія Сокіл, наша найбільша сучасна артистка-співачка.

В інших ролях виступлять такі знамениті українські оперові артисти як п-ні Ольга Лепкова, Мирон Шандровський і ін. Правдиво несподіванкою буде виступ Осипа Каліні, знаменитого артиста театрів на Бродвей. Він виступить в ролі Андрія. Осип Каліні родом з України. Виступав в найбільших американських операх, а останніми часами безперервно, на протязі двох років, виступав в театральній пєсі „Май Систер Айлин", що тішилась на Бродвеи великим успіхом.

Артистичне й музичне керівництво буде знову в руках проф. Антона Рудницького. Це дає повну запоруку високого рівня цеї небуденної оперової вистави. „Катерину" виставить Українська Оперова Компанія у Ню Йорку в Вебстер Гол в неділю, 23. травня, початок 5. година пополудні. Білети на цю виставу, якої покровителем є Радіо Програма Сурми, можна вже дістати і замовляти в склепі Сурми при 14-тій вулиці.

ПАМЯТНИК В ЧЕСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛЯГЛИХ ВОЯКІВ побудований в Томкинс Сквер Парку в Ню Йорку старанням Українського Продукційного Відділу Нюйорської Філії Американського Червоного Хреста, а жертвами американсько-українських товариств і українського громадянства.

УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ПРОДУКЦІЙНОГО ВІДДІЛУ АМЕРИКАНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА В НЮ ЙОРКУ

запрошує українське громадянство з Ню Йорку і околиці до якнайчисленнішої участи в патріотичній манифестації, :——: якою буде :——:

ВІЙСЬКОВА ПАРАДА І ЗЛОЖЕННЯ ВІНЦІВ

ПЕРЕД ПАМЯТНИКОМ В ЧЕСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛЯГЛИХ ВОЯКІВ

:——: а яка відбудеться :——:

НА ДЕКОРЕЙШЕН ДЕЙ, ДНЯ 30. ТРАВНЯ 1943.

СВЯТО ЗАЧНЕТЬСЯ В ГОДИНІ 2. ПОПОЛУДНІ.

Просимо всіх прийти до **Томкинс Сквер Парку**, девята вулиця, між евенями А і Б, щоб спільними силами пошанувати тих, що поклали свої голови за Америку. В святі возьмуть участь Укр. Відділи Червоного Хреста і ветерани Першої Світової Війни.

ЗА УПРАВУ УКР. ПРОДУКЦІЙНОГО ВІДДІЛУ А. Ч. Х. в НЮ ЙОРКУ:

Катерина Джорджа, голова

О. Грушевський.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ПАНСТВА 1830-ТИХ РОКІВ

Панський побут на лівобережній Україні в початку XIX. в. не вповні ще нам відомий в подробицях. Ми знаємо, правда, головні зміни в умовах тутешнього життя, головні зовнішні впливи, яким шляхом пішло життя, як змінилися давні умови під впливом північним, російським, як тутешнє панство захоплювалося і турбувалося в справі зрівнання української шляхти в правах з дворянством російським, — ці головні моменти панського життя тих часів досить відомі... Але далеко меньше знаємо про внутрішнє життя, про щоденні турботи, про господарські пляни, про відносини до селян, що турбувало і непокоїло, захоплювало думки і приваблювало в ті давні часи.

В тих відносинах дуже цікаве і корисне приватне листування. В приватних листах до родичів та до знайомих найбільш повно і ясно відбивається щоденне інтімне життя. В звістках про знайомих та сусідів, в дорученнях і скаргах відбивається загальний світогляд, гадки про сучасне суспільне життя, погляди на суспільні відносини і суспільні умови, відношення до кріпаків, згадки про минувше і пляни на будуче. Коли нема причини таїти про себе свої думки, в листах встають неначе живі люди тих давніх часів з їх думками, надіями і розчаруваннями.

Якраз таку можливість придивитись до людей тих часів в їх звичайних умовах життя дає нам приватне листування Стороженків. Головно це листи самого Андрія Яковлевича Стороженка, що уродився 1790, вмер 1858 р. писані ті листи до родичів та знайомих полтавських в ріжних справах господарських і маєткових, далі до сина Володимира в ріжних справах родинних. До того прилучаються ще листи доньки А. Л. Стороженків. Найчастіше дотикаються листи справ родинних, але поза тим взяті разом всі ті листи кидають світло на тодішне життя українського панства в 1830-тих роках на Лівобережній Україні.

Спробуємо передовсім схарактеризувати на підставі тих листів моральну вдачу родини Стороженків, самого А. Я. Стороженка та близьких його родичів. Цікаві з цього боку господарські розпорядження, доручення і ріжні маєткові пляни...

Це були добрі хазяї, що дбали про своє добро, кріпко тримали його в своїх руках і з великим жалем випускали з рук, коли приходила неминуча потреба. За те навпаки, всяке придбання якого будь маєтку, всяка можливість збільшити фамілійне майно наповняла щирою радістю душі родичів. Поздоровляючи брата з придбанням Мармізовки Андрій Стороженко висловлює щире задоволення, що до фамілійних маєтків вертається тасама Мармізовка, яку він бачив і знав в давні часи. Йому приємно згадати, що це був дуже гарний маєток і окрім того був в дуже добрім стані, завдяки піклуванню тодішних власників. Це не тільки приємні спомини з давних часів, але взагалі почуття задоволення хазяйновитої людини, коли вона бачить гарне господарство. „Я памятаю той хутір з найбільше цвітучім стані, коли в ньому жили князь і покійна баба (кн. Орбеліяні), памятаю просту гостинність і достатки, представляю собі живо зграї мисливських собак, котрих скликувано мисливськими рогами, соколів і на снідання перепелиці з печерицями. Памятаю прекрасну, як на ті часи, кінську стаднину, скорих жеребців,... обширне обставлене стиртами гумно... Двір князя й садибу, справді панські"... Пізніше за спадкоємців старого князя Орбеліяні Мармізовка прийшла до цоганого стану, стала руїною, але Андрій Стороженко сподівається, що в руках брата, під його гарним уважним доглядом Мармізовка знов стане гарним маєтком і буде там „давній достаток". Серед українського панства — висловлюється далі Андрій Стороженко — є багато гарних хазяїв — „просвічених, трудолюбивих хазяїв" і певно брат, набуваючи нові маєтки, не відстане від своїх гарних і діяльних сусідів...

Ці бажання й признання складаються в цілу господарську фільософію діяльних і працьовитих людей, що старанно ведуть своє господарство і мріють тим або іншим засобом його побільшити. Для Андрія Стороженка, як і для інших панів тогож складу, незрозуміло, як можна на селі жити без усякого діла, без усякої господарської діяльности. Невжеж сільське життя відтягає нас від обовязків батька родини, від необхідної для людини діяльности? О, зовсім ні. Навпаки на селі й треба працювати, щоб не нудитись! Як приємно дивитись, коли навколо все в гарнім стані. Здається, і лекше вмирати в гарнім домі на чистім ліжку, в присутности доброї родини... Такі гадки висловлює Антрій Стороженко в приватнім щирім листі...

Дивлячись з повним задоволенням на добре, хоч і чуже господарство, ці пани не могли не почувати щирого обурення, коли доводилося бачити руїну гарного маєтку, непорядок, брак уважного господарського догляду.

„Сумно було дивитися потім коли князі (Орбеліяні) розділились і сходилися тільки на те, аби попити з попами Жабським і Брагінським та озерянським Дейнекою,... Не можна описати відразливого образу темноти, брудної розтрати, гулящого лінивства і мерзенних безпорядків у всему..." Чого тут більше: загально людського морального обурення проти „брудної розтрати", або господарського обурення проти повного безладдя в гарній колись маєтности? Здається, що останнього більше, і на безладдя в господарстві дивитись було важче...

(Кінець буде).

ДОМАГАЮТЬСЯ ПОДІЛУ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — Виготовлено 30 консервативними послами британійського парляменту проєкт, як поступити з Німеччиною по вигрі Аліянтів. Отже проєктують створити Міжаліянтську Раду, яка буде контролювати Німеччину довгі літа по війні. Вона малаб перевести поділ Німеччини, зокрема відділення від неї Східних Прус, Ренської области і Ренської Вестфалії. Рада малаб контролювати німецьке радіо і німецькі видавництва та школи. Вона малаб доглядати, щоби Німеччину цілковито розброїти, та щоб Німеччина заплатила за те, що награбила в чужих краях. Далі вона малаб мати нагляд і над тим, щоби німецькі воєнні злочинці були арештовані й покарані. Кошти окупації Німеччини малиб бути стягнені Радою з німців.

ТРЕБА ЩАДИТИ.—За три тижні після того, як ви принесете до свого різника зібраний вами товщ, він уже буде перероблений на гліцирину для виробу амуніції проти Осі. На світлині: двоє нюйорських дітей показує, як збирати товщ.

Остров Куба

Остров Кубу відкрив (для Европи) ще сам Колюмб підчас своєї першої подорожі за океан в 1492 році. Вже в найближчих роках після відкриття почали переїзджати туди еспанські кольоністи і вже в 1519 році зістало засноване місто Гавана, теперішня столиця Куби. Еспанські кольоністи майже зовсім вигубили колишніх мешканців острова, індіян, та за те згодом стали привозити туди нігрів з Африки як невільників для праці на своїх плянтаціях. Одначе головне значіння і вартість для Еспанії мала Куба як „ворота до Нового Світу" — до північної й центральної Америки. Її безпечні порти давали захист для еспанських кораблів, що виїздили на завоювання американських кольоній та поверталися з добичею. Біля портів еспанці наставили кріпостей та держали свою залогу, готову вирушити в потребі до Мексика, Флориди, Панами чи й у південну Америку.

Коли населення зросло і щодалі все більше від рідного краю відчужувалось, на Кубі, також як і у всіх інших американських кольоніях стає помітне невдоволення з свого кольоніяльного становища і кріпшає рух за незалежність. Останні два століття еспанського панування на Кубі заповнені неустанними бунтами та повстаннями. Останнє таке повстання вибухло в 1895 році і затягнулось на скільки наступних років. В 1898 році конґрес Злучених Держав визнав незалежність Куби і зажадав від еспанського правительства, щоби воно зріклося своєї влади на острові та забрало відтіля свої військові і морські сили. З того, як відомо, пішла еспансько-американська війна, підчас якої Кубу обсадили американці. Війна скінчилася тим, що Еспанія зреклася своєї суверенности на Кубі і визнала її самостійність. Американське військо вступилося відтіля в 1902 році. З того часу Куба рахується самостійною республикою.

Цілий остров має 44,000 квадратових миль простору, приблизно як Пенсилвенія. На протязі останніх півтораста літ і досі головний продукт і багатство Куби — це цукор. Друга кубанська індустрія — тютюн, плекання тютюну і вирібництво цигарів і папіросів. Випасують багато худоби і з копалень добувають залізо, мідь і асфальт.

У спокійних часах сотні тисяч туристів зїзджалися щороку на Кубу, заманених туди красою південного моря, теплим повітрям і буйною тропічною ростинністю. Міліони акрів землі на Кубі ще досі вкриті густим, людською рукою незайманим лісом. Поміж деревами вибивається пальма, що виростає до 75, а то й 100 стіп висоти. Довкруги великого острова на голубих водах розсипались ще тисячі маленьких острівчиків — справжних городів пальмового гиляя і цвітів.

Ще досі залишилося теж й історичне значіння „американських воріт". Куба лежить на одній з найголовніших морських доріг західної півкулі — поміж Атлянтійським океаном, проливом Флориди, Мексиканським заливом і Карибським морем, на шляху до Панамського каналу й з одного океану до другого.

ЯК ВІЙНА ЗНИЩИЛА ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРОМИСЛ.

(ОНА). — Французи зробили список знищеної війною французької індустрії, яким доказують, що процвитаючий там промисл зійшов нінащо. Як німці напали на Францію, то в першу черґу винищували промислові осередки. Вони завалили 16,261 фабричних будинків, а шість тисяч ушкодили до того ступня, що в них вже не можна нічого робити. По упадку французької републики німці почали вивозити до Німеччини машинерію і нині дійшло до того, що промислові осередки цілком опустіли. Чого не знищили німці, тому доїхали кінця анґлійські рейди. Франція сьогодні така знищена, що як прийде кінець війни, то буде треба кількадесять літ тяжкої праці, щоби привести все до порядку.

Статистика подає, що крім фабричних будинків у Франції понищено сотні тисяч склепів, гуртових складів і публичних та мешкальних домів. Міліони французів остались бездомними і не мають де голови приклонити. Маси населення перебувають на провінції і багато людей вже цілком не верне до міста. Вони поволи привикають до фармерського життя і жалують, що вже давно не покинули місто.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 5. травня 1943 року помер
АНДРІЙ ГАТАЛА,
член Тов. ім. Івана Франка, від. 103 У. Н. Союзу в Мілвокі, Віс.

Покійний походив зо села Підзвернинець, повіт Рудки, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступив у 1919 році. Покійний був добрим членом У. Н. Союзу і Товариства. Покійний оставив у смутку сина Романа, що є в Американській Армії.

Похорон відбувся в суботу, 8. травня з української прав. церкви Покрови Преч. Діви Марії при участи членів Товариства та щирих приятелів. — В. Й. П.!

Т. Барсук, секр.

Дня 10. травня 1943 р. помер у 69. році життя
МИКОЛА ПОЛЮГА,
довголітний член Бр. св. О. Николая, від. 255 У. Н. Союзу в Вест Нютон.

До Братства і У. Н. Союзу вступив 1910 року. Родився в селі Торчиновичах, повіт Самбір, Галичина.

Покійний полишив у смутку 4. синів і дві дочки. — В. Й. П.!

В. Світний, секр.

ПОДЯКА.

Я, муж, сини, дочки, внуки і родина Покійної моеї жени і мами
АННИ ҐНИРА
котрої похорон відбувся 11. травня ц. р., а яка походила із села Поздяч, пов. Перемишль, Західна Україна, складаємо найщирішу подяку всім тим, що віддали останню прислугу Покійній і відпровадили тлінні останки на місце вічного спочинку. Також щира подяка тим, що зложили квіти на гріб Покійної, і всім приятелям і знайомим, а також членам і членицям Тов. Просвіта, що причинились до звеличання похорону і потішили нас в нашому смутку і горю. Щира подяка для Всч. отця сов. В. Лотовича за похоронні відправи і проповіді, а також для дяковчителя Василя Ґели, що гарно відсівав похоронні співи.

СТЕФАН ҐНИРА, муж; сини: ІВАН, що тепер служить в амер. армії (капраль) і СЕМЕН; дочки: АННА (замужна Снадик), ОЛЬГА і СТЕЛА; НЕЛІ ПАВЛУЦЬКА (сестра Покійної) і її муж МИХАЙЛО; зять АНТІН СНАДИК і внуки.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 23. травня, зараз по Сл. Божій, в галі церковній, Оклей і Райс ул. Просимо всіх членів і членниць прийти на ці збори, бо маємо важні справи. Просимо всіх родичів, членів від. 106., котрі мають своїх синів чи дочок в Американській Армії, подати їх імена урядові відділу. Ми бажаємо зробити в домі відділів У. Н. С. Дидикацію Американської Флеґи і Гонор Рал всіх членів У. Н. С. — В. Любас, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр., 1018 N. Trumbull Ave.

ТАРЗАН, ч. 768. Торпеда.

Тарзан скоро побачив те, чого він сподівався... хвилю, що бігла за торпедою.

Тарзан станув перед найбільшою пробою своєї сили й зручности. Він дав скоро нурка.

На кружляку тимчасом дано приказ кинути глибокі міни. „Алеж Тарзан від цього згине", протестували його приятелі.

„Життя одної людини це дешева заплата за субмарину", відповів офіцир.